

Oponentský posudek

Název: Prevence AIDS v ČR

Vedoucí práce: Mgr. Alena Tomanová

Oponent: PhDr. Marcela Svěráková

Volba tématu:

Ovlivňování odpovědného chování dospívající mládeže v oblasti partnerských vztahů, resp. odpovědného výběru partnera v kontextu prevence pohlavně přenosných onemocnění včetně HIV/AIDS je z mého pohledu velmi aktuální. Práce zaměřená na toto téma je velmi užitečná.

Cíl práce:

Autorka práce si dala za cíl „zmapování a využití alternativních metod v prevenci AIDS hodící se zejména pro žáky 9. tříd základních škol a 1. a 2. ročníků středních škol“. K tomuto cíli si stanovila tři hypotézy:

- 1) předpokládá, že se ve výuce sexuální výchovy používají především tradiční výukové metody
- 2) předpokládá, že žáci mají dobré teoretické znalosti z oblasti HIV/AIDS
- 3) předpokládá, že ovlivňování postojů a chování, dovedností a návyků je na nízké úrovni

Témata jsou velmi obsáhlá. Domnívám se, že každá z těchto hypotéz by mohla být samostatným tématem diplomové práce.

Teoretická část:

V teoretické části diplomové práce jsou přehledně shrnuty dostupné informace o diagnostice, léčbě a prevenci HIV/AIDS. Popsána je také situace v ČR, včetně shrnutí dosažených výsledků v této oblasti. Poměrně obsáhlá je kapitola týkající se sexuální výchovy. V textu jsou citováni renomovaní odborníci. Jsou zde rozebírány cíle, obsahové zaměření a je uveden přehled metod užívaných ve výuce.

- Vznela bych výtku ke členění kapitol: dle mého soudu je kapitola 4 Projekt „Hrou proti AIDS“ jednou z aktivizačních metod, resp. her. Stejně tak kapitolu 5 Diskuze s HIV pozitivním člověkem bych zařadila do metod „diskuze“
- Do osnovy nezapadá název kapitoly 6 „Mládež ČČK“. Uvedla bych spíše projekt, tedy „peer program“, který Mládež ČČK realizuje.

Empirická část:

Užití metody výzkumného šetření

Ke sběru dat byla využita dotazníková metoda, běžně k těmto účelům užívaná. Ke konstrukci dotazníku a výběru otázek mám několik poznámek:

- Nejsem si jistá, zda je v práci přiložen originál dotazníku, který měli studenti vyplňovat. K některým otázkám chybí pokyn, jak odpovídat. Např. „zaškrtněte pouze jednu odpověď“ a podobně.
- Připomínky k jednotlivým otázkám:

Otázky 1- 4 mají měřit znalosti respondentů v oblasti přenosu viru HIV, testování a prevenci a vztahují se ke **druhé hypotéze**

Otázka č. 2 – formulace otázky je nepřesná, k přenosu viru HIV může dojít pouze v případě, že půjde o styk s infikovaným člověkem.

Otázky 5 – 8 mají zjistit z jakých zdrojů respondenti získávali „informace o HIV/AIDS“, jakým způsobem jim informace byly předávány a jak oni sami hodnotí jejich přínos. Tyto otázky se vztahují k **první hypotéze – využívání tradičních metod ve výuce.**

- Moje výtka se týká formulace otázek. V dotazníku je používán termín „informace o HIV/AIDS“, v dalších otázkách jen „informace o AIDS“. Je to velmi obecná formulace a každý respondent si pod tímto pojmem může představit něco jiného. Aby bylo možno objektivně zhodnotit úroveň znalostí, bylo by třeba jednotlivé znalosti konkretizovat.

Ot. č. 5 – u této otázky zřejmě měl respondent zaškrtnout pouze jednu odpověď, termín „nejvíce“ k tomu vede. Vzhledem k formulaci otázky je výtěžnost odpovědí nízká. Zde by možná byla vhodnější přesnější formulace otázky a jemnější rozlišení odpovědí. Navíc lze předpokládat, že respondent čerpal informace z různých zdrojů. Asi by bylo vhodné rozdělit otázku na dílčí oblasti: získání informací o cestách přenosu viru HIV, o možnostech prevence, o zjišťování HIV pozitivitu – testování, atd.

Ot.č. 8 – alternativy odpovědí nesouvisí s otázkou, navíc nám o konkrétním „způsobu“ nic nevyprávějí. Tady by se spíše hodila otázka: „Který z uvedených metod výuky vás zaujal?“ Asi by bylo vhodné využít pětipoložkovou škálu odpovědí

	Rozhodně ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Rozhodně ne
Přednáška učitele	1	2	3	4	5
Atd.....					

Otázky 9 – 24 respondenti vyjadřovali své názory na partnerský a sexuální život, na bezpečný sex, odpovědné rodičovství a další proměnné. Tento blok otázek působí poněkud nesourodě. Jednalo se zřejmě o volné otázky.

Ot. č. 11, 21 - postrádám filtr – není možné předpokládat, že všichni respondenti používají antikoncepci, všichni mají přítele/přítelkyni.

Ot.č. 16 – co je míněno pojmem „aktuální“? Můžeme se domnívat, že je to „aktuální“ nejistota respondenta v důsledku jeho „rizikového sexuálního chování“? Otázka v dotazníku musí být vždy formulována jednoznačně, všichni respondenti by ji měli pochopit.

Ot.č. 19 – 20 domnívám se, že odpovědi „ano/ne“ nejsou na místě. Spíše by nás zajímala úroveň a frekvence rozhovorů. Spíše než termín „v rodině“ (to může být i sourozenec) hovořila o rodičích.

Ot.č. 24 – tuto otázku bych přeformulovala např. takto „Domníváte se, že byste poznal(a) člověka infikovaného virem HIV při běžném společenském kontaktu?“

Myslím že ano1

Možná ano2

Nevím, nemohu to posoudit3

Spíše ne4

Myslím že ne5

Nenutila bych respondenty ke striktním vyjádřením „ano/ne“

Otázky 25 – 28 úkolem respondentů bylo zaujmout stanovisko k problémovým situacím a naznačit jak by se „asi“ zachovali v té které situaci.

K interpretaci výsledků:

a) ke zpracování odpovědí:

- Interpretace výsledků na jednotlivé otázky je omezena pouze na frekvence odpovědí, zcela chybí vlastní komentář diplomandky
- Postrádám třídění odpovědí alespoň podle pohlaví a věku respondentů
- V tabulkách chybí součty absolutních a relativních četností

b) k potvrzení či vyvrácení hypotéz:

- V diskuzi a v závěru, jež se týká potvrzení hypotéz bych volila mírnější formulace. Data která byla získána jsou povrchní a nemohou vést k tak striktnímu závěru a už vůbec ne ke zobecnění.
- Otázky, na jejichž základě diplomandka vyvozuje potvrzení hypotézy č. 1 s výukou sexuální výchovy souvisejí jen do určité míry. Zjišťují pouze informační zdroje, preferenci a spokojenost s nimi. Postrádám zde subjektivní hodnocení jednotlivých forem a metod výuky respondenty. Možná by stálo za zvážení i vyjádření přínosu některé z metod výuky, event ovlivnění postoje či chování.
- V předložené práci je zcela opomenuta role pedagoga. Tvzení o podceňování alternativních metod pedagogů nejsou doložena. Rozhodně bych se vyvarovala poznámek na adresu „učitelů v předdůchodovém věku“.
- Diplomandka v některých případech vyvozuje „unáhlené“ závěry. Rozhodně není možné předpokládat, že student, který absolvoval projekt „Hrou proti AIDS“ nebo se účastnil besedy s HIV pozitivním člověkem bude znát odpovědi na všechny otázky. Obě jmenované metody mají především přinést do výuky prvky vlastního prožitku a empatie, staví již na určité vzdělanostní úrovni studenta.
- Ovlivňování postojů, chování, dovedností a návyků je složitý proces a vstupuje do něj řada proměnných. Jedná se dlouhodobý proces. Lze souhlasit s tvrzením diplomandky, že je nutné v této činnosti pokračovat.

Charakteristika zkoumaného vzorku

- Moje výtka souvisí se sběrem dat. Dotazování se uskutečnilo u vzorku, který svým složením neodpovídal cíli práce. Mám tím na mysli zmapování výuky sexuální výchovy v 9. třídách základních škol, kde se dotazování neuskutečnilo.

Výstupy, výsledky, jejich přínos

Literatura a práce s literaturou:

Literatura je zpracována přehledně, výběru použitých pramenů nelze nic vytknout.

Formální náležitosti, vnější úprava, přehlednost:

Editování textů by si zasloužilo větší pozornost, zarovnávání stránek není jednotné. V textu jsou drobné stylistické nedostatky.

Kvalita příloh:

Jedinou přílohou je dotazník, ten by zasluhoval náležitou grafickou úpravu.

Celkové hodnocení práce:

Diplomandka si vybrala velmi obsáhlé téma a z tohoto důvodu nebylo v jejích silách zpracovat odpovědi k jednotlivým hypotézám do větší hloubky. Teoretickou část práce považuji za dobře zpracovanou, v empirické části jsou shledány nedostatky, uvedené výše. Autorka prokázala, že dovede pracovat s odbornou literaturou, je schopna shromáždit fakta.

Předložená práce splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. I přes vytknuté nedostatky v empirické části doporučuji práci k obhájení.

Otázky k obhajobě:

1. Z oblasti prevence HIV/AIDS: Do jaké míry, podle Vás, hraje roli partnerská věrnost u mladých dospělých lidí?
2. Z oblasti sexuální výchovy: Jak hodnotíme vzdělávání pedagogů v oblasti výuky sexuální výchovy?

Návrh klasifikace:

Práci hodnotím jako dobrou.

V Praze

Podpis oponenta:

